

УДК 35.073.515.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2024.30.39>

ВЗАЄМОДІЯ МІЖ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЦЕНТРАЛЬНИМ УРЯДОМ ПІД ЧАС ДЕФОЛТУ: РОЛЬ, КОНФЛІКТИ ТА СПІВПРАЦЯ

Перестюк Інга,

кандидат наук з державного управління, доцент,
докторант кафедри публічного управління та адміністрування
Національного авіаційного університету
ORCID ID: 0000-0003-1692-9247

Взаємодія між місцевими органами самоврядування та центральним урядом під час дефолту є складним процесом, де успішність подолання економічних труднощів залежить від ролі, управлінських конфліктів та рівня співпраці. Визначено ролі різних рівнів влади вказує на критичну необхідність взаємодії та обміну інформацією для прийняття ефективних рішень. Розв'язання конфліктів, таких як розбіжності в поглядах та конкуренція за ресурси, вимагає ретельного діалогу та пошуку компромісів. Окрім цього, спільне розроблення стратегій і спільне виконання заходів відображають важливий аспект співпраці для подолання кризи. Визначено, взаємодія та співпраця між різними рівнями влади є вирішальними чинниками у стабілізації економічного становища в умовах дефолту. Аналіз показує, що розбіжності в поглядах та конкуренція за ресурси можуть стати перешкодами на шляху до ефективного управління кризовою ситуацією. Однак діалог, пошук компромісів та спільне розроблення стратегій стають ключовими чинниками успіху. Визначено, взаємодія різних рівнів влади стає стратегічно важливим елементом у стабілізації економічного становища та подоланні кризи, що дає підстави для подальших досліджень у цьому напрямі. Підкреслено критичну важливість ефективної взаємодії та співпраці між місцевими органами самоврядування і центральним урядом під час економічного дефолту. Вона вказує на важливість розуміння ролі, вирішення конфліктів та спільного розроблення стратегій для успішного подолання кризи. Обґрунтовано основні ключові аспекти взаємодії, які визначають стабілізацію економічного середовища та призводять до успішного подолання дефолту. Цей дослід виступає як фундамент для подальших наукових розвідок у галузі управління економікою та взаємодії між різними рівнями влади у ситуаціях кризи.

Ключові слова: дефолт, взаємодія, місцеві органи самоврядування, центральний уряд, роль, конфлікти, співпраця, стратегії.

Perestyuk Inga. Interaction between local government authorities and central government during default: role, conflict and cooperation

The author researched that, to date, in our country, the interaction between local self-government bodies and the central government during default is a complex process, where the success of overcoming economic difficulties depends on the role, management conflicts and the level of cooperation. The defined roles of different levels of government indicate the critical need for interaction and information sharing for effective decision-making. Resolving conflicts, such as differences of opinion and competition for resources, requires careful dialogue and the search for compromises. In addition, the joint development of strategies and the joint implementation of measures reflect an important aspect of cooperation to overcome the crisis. It was determined that interaction and cooperation between different levels of government are decisive factors in stabilizing the economic situation in the event of default. The analysis shows that differences of opinion and competition for resources can become an obstacle on the way to effective crisis management. However, dialogue, search for compromises and joint development of strategies become key success factors. It is emphasized that the interaction of different levels of government becomes a strategically important element in stabilizing the economic situation and overcoming the crisis, which gives grounds for further research in this direction. It is emphasized that the critical importance of effective interaction and cooperation between local self-government bodies and the central government during economic default. She points to the importance of understanding roles, resolving conflicts, and jointly developing strategies for successful crisis management. The main key aspects of interaction, which determine the stabilization of the economic environment and lead to successful overcoming of default, are justified. This research serves as a foundation for further scientific research in the field of economic management and interaction between different levels of government in crisis situations.

Key words: default, interaction, local self-government, central government, role, conflicts, cooperation, strategies.

Постановка проблеми полягає у визначенні необхідності ефективної взаємодії між органами місцевого самоврядування та центральним урядом в умовах економічного дефолту з метою вирішення конфліктів, розроблення спільних стратегій та подолання економічних труднощів. Проблема визначається необхідністю знаходження оптимального балансу між різними рівнями влади для забезпечення стабільності та ефективного вирішення економічних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми ролі взаємодії між місцевими органами самоврядування та центральним урядом під час дефолту (роль, конфлікти та співпраця) досліджували такі науковці, як: С. Біла [1], О. Левченко [1], Т. Королюк [2], А. Мунько [4], В. Котковський [5], І. Слюсарев [6] та ін.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі взаємодії між місцевими органами самоврядування та центральним урядом під час дефолту з метою визначення оптимальних стратегій співпраці для подолання економічних труднощів та забезпечення сталої економічної стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час економічного дефолту взаємодія між органами самоврядування на місцевому рівні та центральним урядом набуває важливості для успішного вирішення економічних та соціальних проблем. Роль місцевих органів управління полягає в ідентифікації та вирішенні конкретних потреб громадян, але це може породжувати конфлікти із центральною владою щодо розподілу обмежених ресурсів. Співпраця та взаєморозуміння стають ключовими елементами для подолання кризи та забезпечення стійкості у складній економічній обстановці.

Необхідно відзначити думку вченої А. Мунько [4], що місцеві органи самоврядування, будучи ближчими до своїх громадян, відіграють важливу роль у визначенні та реагуванні на конкретні проблеми, що виникають під час дефолту. Їхня спроможність ідентифікувати місцеві потреби базується на тісному зв'язку з громадою та глибокому розумінні місцевого середовища.

Окрім того, під час економічних труднощів місцеві органи можуть активно взаємодіяти з громадянами, слухати їхні занепокоєння та враховувати у своїх стратегіях розвитку. Це дає їм змогу зорієнтувати зусилля на розв'язанні найбільш актуальних проблем, таких як безробіття, соціальні послуги, житлова ситуація та інші аспекти, які безпосередньо впливають на якість життя громадян.

Особливо важливою є здатність місцевих органів до ефективної адаптації до нових умов дефолту. Це може включати розроблення інноваційних програм, спрямованих на підтримку місцевих підприємств та створення робочих місць, а також оптимізацію бюджетних витрат для максимізації соціального впливу.

Отже, ідентифікація та вирішення місцевих потреб є ключовими елементами ролі місцевих органів самоврядування в період дефолту, оскільки це надає їм можливість висловлюватися та реагувати на найбільш критичні виклики, забезпечуючи стабільність і підтримку громади.

Варто розглянути думку вченого Т. Королюка [2], що обмежені фінансові ресурси, характерні для періоду дефолту, ставлять перед місцевими органами самоврядування важливе завдання – розподіл коштів таким чином, щоб максимально враховувати потреби та інтереси громади. Розглянемо цей аспект докладніше.

1. Пріоритети:

- аналіз потреб: місцеві органи зазвичай проводять аналіз місцевих потреб, визначаючи сфери, які потребують найбільшого уваги. Це може бути здоров'я, освіта, соціальна допомога чи інфраструктура;
- консультації з громадою: залучення громади до процесу прийняття рішень щодо розподілу ресурсів сприяє урахуванню реальних потреб та найбільш суттєвих проблем.

2. Ефективне використання ресурсів:

- оптимізація витрат: місцеві органи мають завдання знаходження ефективних рішень та оптимізації витрат, щоб максимально використовувати обмежені фінансові ресурси;
- стимулювання місцевої економіки: розподіл ресурсів може включати заходи, спрямовані на підтримку місцевих підприємств та створення робочих місць, що сприяє відновленню економіки.

3. Транспарентність та відповідальність:

- інформаційна прозорість: публічна доступність інформації про бюджет та його розподіл робить процес вибору пріоритетів та витрат більш прозорим для громадян;
- відповідальність перед громадою: місцеві органи мають вести відкритий діалог із громадою щодо прийняття рішень та відповідати за ефективність своєї роботи.

4. Співпраця із центральним урядом:

- лобіювання інтересів: місцеві органи можуть взаємодіяти із центральним урядом для лобіювання своїх потреб та отримання додаткових ресурсів;
- спільне розроблення стратегій: разом із центральним урядом може бути розроблена стратегія ефективного використання ресурсів та подолання національних економічних труднощів.

Отже, такий деталізований підхід до розподілу обмежених ресурсів допомагає місцевим органам забезпечувати належне управління та максимальну користь для своєї громади під час економічних труднощів.

Слід наголосити, що, зважаючи на складнощі та виклики, які можуть виникнути внаслідок конфліктів між місцевими та центральними владами, особливо у сфері конкуренції за ресурси, важливо

ретельно розглянути різні аспекти цього питання. У таблиці 1 детально розглянуто причини, прояви та можливі рішення конфліктів, пов'язаних із розподілом бюджету та фінансовими засобами. Це може служити основою для подальшого розуміння та вирішення подібних ситуацій.

Таблиця 1

Бюджетні протиріччя: аналіз конфліктів у розподілі ресурсів між місцевими та центральними владами

Аспекти конфлікту	Причини конфлікту	Прояви конфлікту	Можливі рішення
Розподіл бюджету	<ul style="list-style-type: none"> – різниця у фінансових потребах місцевих та центральних влад; – недостатність коштів для вирішення проблем на регіональному рівні 	<ul style="list-style-type: none"> – суперечки при визначенні частки бюджету для різних регіонів; – протести місцевого населення через обмежений фінансовий ресурс 	<ul style="list-style-type: none"> – розроблення прозорих критеріїв розподілу бюджету; – упровадження механізмів фінансової підтримки слаборозвинених регіонів
Фінансові засоби	<ul style="list-style-type: none"> – різниця у сприйнятті пріоритетів місцевими та центральними владами; – конфліктність під час призначення фінансової допомоги 	<ul style="list-style-type: none"> – затримки у фінансуванні місцевих проєктів через непорозуміння; – вимагання місцевих влад щодо більшого фінансового внеску 	<ul style="list-style-type: none"> – спільне розроблення стратегій та переговори щодо пріоритетів; – створення механізмів адаптації фінансових програм до реальних потреб регіонів

Джерело: складено та узагальнено на основі аналізу [7]

Отже, аналіз таблиці свідчить про важливість системного підходу до вирішення конфліктів між місцевими та центральними владами у боротьбі за ресурси. Розроблення чітких критеріїв розподілу бюджету, визначення пріоритетів та механізмів фінансової підтримки слаборозвинених регіонів можуть сприяти покращенню відносин та створенню більш ефективної системи управління ресурсами. Компроміси, спільні стратегії та взаєморозуміння між сторонами є ключовими елементами у розв'язанні конфліктів і забезпеченні сталого розвитку всіх регіонів.

На думку С. Білої та О. Левченка, у сучасному світі конфлікти між місцевими та центральними владами у сфері економічних політик є актуальним та складним явищем. Різні погляди на те, як ефективно виходити з економічних криз та сприяти розвитку, часто призводять до суперечок і напруги. Розглянемо основні причини конфліктів, їхні прояви та можливі шляхи вирішення, представивши інформацію у таблиці 2 для більшої ясності та систематизації.

Таблиця 2

Аналіз конфліктів між місцевими та центральними владами в контексті різних поглядів на економічні політики

Аспекти конфлікту	Причини конфлікту	Прояви конфлікту	Можливі рішення
Різні пріоритети	<ul style="list-style-type: none"> – розбіжність у поглядах на розвиток місцевого та загальнодержавного економічних секторів; – різниця в уявленнях щодо ефективних стратегій подолання економічних труднощів 	<ul style="list-style-type: none"> – відмова місцевих влад від виконання централізованих економічних програм; – суперечки щодо визначення пріоритетів у плануванні економічних заходів 	<ul style="list-style-type: none"> – активний діалог та пошук компромісів; – розроблення спільних стратегій та планів
Розбіжність у ресурсах	<ul style="list-style-type: none"> – конкуренція за обмежені фінансові ресурси між місцевими та центральними владами; – нерівномірний розподіл фінансових коштів між регіонами 	<ul style="list-style-type: none"> – затримки у фінансуванні місцевих проєктів через непорозуміння; – протести місцевого населення через недостатність фінансування 	<ul style="list-style-type: none"> – створення механізмів фінансової підтримки; – адаптація розподілу бюджету до реальних потреб
Гнучкість у визначенні стратегій	<ul style="list-style-type: none"> – вимога місцевих влад до більшої гнучкості у прийнятті рішень, адаптованих до місцевих умов; – різниця у впровадженні економічних реформ та заходів 	<ul style="list-style-type: none"> – відмова від централізованих економічних стратегій; – неспівпраця у реалізації централізованих програм 	<ul style="list-style-type: none"> – децентралізація рішень та стимулювання ініціатив на регіональному рівні; – розроблення індивідуальних стратегій для різних регіонів

Джерело: складено та узагальнено на основі аналізу [1]

Отже, аналіз конфліктів між місцевими та центральними владами в контексті різних поглядів на економічні політики вказує на важливість урегулювання цих суперечок для досягнення сталого економічного розвитку. Виявлені причини конфліктів, такі як розбіжність у поглядах та ресурсні конфлікти, вимагають комплексних підходів для їх вирішення. Активний діалог, децентралізація рішень та адаптація стратегій до місцевих умов є ключовими елементами успішного вирішення конфліктів та побудови сприятливого економічного середовища для всіх регіонів.

На думку І. Слюсарєва [6], важливими заходами для зниження ймовірності виникнення конфліктних ситуацій на місцевому рівні залишаються:

1. Стабілізація структури управління на всіх рівнях.
2. Розроблення ефективних механізмів моніторингу конфліктних ситуацій.
3. Створення умов для оперативного реагування на виникнення конфліктів.
4. Зміцнення діалогових аспектів комунікації у системі «влада – громадськість».
5. Залучення населення до участі у процесах місцевого самоврядування.
6. Налагодження процесу запобігання конфліктам на різних рівнях взаємодії у системі місцевого самоврядування.
7. Розроблення методів використання конструктивного потенціалу конфліктів.
8. Надання допомоги у трансформації конфліктів та ін.

І. Слюсарєв зазначає, що для втілення цих заходів необхідною умовою є можливість створення ресурсно-комунікаційної платформи конфлікт-менеджменту, яка здатна створити умови для ефективної взаємодії всіх учасників місцевого самоврядування [6].

Співпраця для подолання дефолту – завдання, яке вимагає не лише ефективних економічних стратегій, а й сильної співпраці між різними рівнями влади. Розглянемо детальніше важливість обміну інформацією як ключового аспекту цього процесу: *зрозуміння ситуації*: ефективний обмін інформацією дає змогу різним рівням влади зрозуміти реальний стан речей, економічні та фінансові виклики, які стоять перед країною; *вчасне реагування*: інформація є ключовою для вчасного виявлення симптомів економічної кризи чи дефолту, щоб розпочати необхідні заходи для його подолання; *координація заходів*: обмін інформацією створює можливість для узгодження заходів між різними рівнями влади, що дає змогу використовувати ресурси ефективніше та уникнути дублювання зусиль; *залучення міжнародної співпраці*: інформаційний обмін також допомагає залучити міжнародну підтримку та залучати допомогу в подоланні економічних труднощів; *довіра та прозорість*: сприяє створенню довіри між різними органами влади структурами та інвесторами, що є ключовим чинником у подоланні дефолту [2; 4; 6].

Отже, співпраця та обмін інформацією є країнознавчими засобами вирішення економічних труднощів, що дає змогу створити більш ефективні стратегії та спрямовані заходи для відновлення економічної стабільності.

Доречно зазначити, що розроблення спільних стратегій виявляється ключовим елементом ефективною співпраці для подолання дефолту. Об'єднання експертних знань включає у себе об'єднання експертних знань та досвіду різних органів управління. Це дає змогу враховувати різні погляди та підходи до вирішення економічних проблем. Спільне планування створює можливість для координації дій між різними рівнями влади. Це допомагає уникнути дублювання зусиль та максимально ефективно використовувати ресурси. Проте необхідно дотримуватися ключових принципів взаємодії. Взаємодія місцевих і центральних органів влади щодо формування та реалізації державної політики, на думку В. Котковського, має відбуватися з дотриманням таких груп принципів:

1. Принципи, пов'язані з розподілом відповідальності (1.1. самоврядування; 1.2. принцип законності; 1.3. принцип загальної територіальної осудності; 1.4. принцип субсидіарності; 1.5. принцип делегування повноважень).

2. Принципи, що забезпечують адекватну взаємодію (2.1. принцип співпраці; 2.2. принцип інформування і консультування; 2.3. принцип моніторингу; 2.4. принцип фінансової достатності) [5].

Слід додати, що визначення пріоритетів включає визначення пріоритетів у вирішенні конкретних економічних завдань. Це дає змогу зосередити увагу на найважливіших аспектах подолання дефолту. Залучення зацікавлених сторін може включати в себе залучення бізнесу, громадських організацій та міжнародних партнерів. Це допомагає створити більш широкий соціально-економічний вплив [1; 2; 4].

Окрім цього, адаптація до змін дає змогу швидше реагувати на непередбачені обставини. Розроблення спільних стратегій стає інтегральною частиною успішного подолання дефолту, забезпечуючи згуртованість зусиль та узгоджену дію в умовах економічної кризи.

Отже, важливість ефективною взаємодії між місцевими органами самоврядування та центральним урядом набуває особливого значення. Розгляд ролі, конфліктів та співпраці вказує на необхідність

згуртованих зусиль для подолання економічних труднощів. Ключові аспекти включають діалог, пошук компромісів та спільне розроблення стратегій, що сприяє ефективному вирішенню конфліктів та стабілізації економічного середовища під час дефолту.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши зазначене вище, можна дійти висновку, що стан дефолту потребує взаємодії між місцевими органами самоврядування та центральним урядом, це складна динаміка, де конфлікти та співпраця визначають успішність подолання економічних труднощів. Розгляд ролі різних рівнів влади вказує на необхідність їх взаємодії та обміну інформацією для ефективного прийняття рішень. Конфлікти, такі як розбіжності в поглядах та конкуренція за ресурси, вимагають ретельного вирішення через діалог та пошук компромісів. Водночас спільне розроблення стратегій і виконання заходів відображають ключовий аспект співпраці для подолання кризи. Загальна тенденція вказує на те, що взаємодія та співпраця між різними рівнями влади стають вирішальними чинниками у стабілізації економічного становища під час дефолту.

Література:

1. Біла С.О., Левченко О.Т. Шляхи погашення зовнішньої заборгованості та ризики дефолту: світовий досвід. *Економіка і суспільство*. 2018. № 14. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/9.pdf (дата звернення: 08.04.2024).
2. Королюк Т.О. Структурні ризики державного боргу та політика запобігання дефолту в Україні. *Академічний огляд*. 2016. № 2(45). URL: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2016/2/5.pdf> (дата звернення: 08.04.2024).
3. Дефолт – що це таке та що значить для країни і людини. URL: https://termin.in.ua/default/#Default_pricini_viniknenna (дата звернення: 08.04.2024).
4. Мунько А.Ю. Процедура дефолту органу місцевого самоврядування: досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2020. № 1. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5386/1/11v.pdf> (дата звернення: 08.04.2024).
5. Котковський В.Р. Взаємодія місцевих і центральних органів влади щодо формування та реалізації державної політики: зарубіжний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 6. С. 78–81.
6. Слюсарев І.О. Практичні аспекти управління конфліктами в системі місцевого самоврядування. *Право та державне управління*. 2019. № 4. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/47.pdf (дата звернення: 08.04.2024).
7. Що таке дефолт і що він означає для України? URL: <https://kse.ua/ua/community/stories/shho-take-defolt-i-shho-vin-oznachaye-dlya-ukrayini/> (дата звернення: 08.04.2024).